

ऑग्रोमेट अँड वायझरी बुलेटीन
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, एएमएफयु,
कृषि हवामानशास्त्र विभाग
कृषि महाविद्यालय, पुणे ४११ ००५

फोन : ०२०-२९५१६२६४

ई-मेल : amfupune@gmail.com

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि. २२/०९/२०२६
जिल्हा : पुणे

मागील आठवड्यातील हवामान (१६/०९/२०२६ ते २२/०९/२०२६)							हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामानाचा अंदाज (२२/०९/२०२६ ते २६/०९/२०२६)				
16	17	18	19	20	21	22	दिनांक	23	24	25	26	27
0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	5.2	5.7	पाऊस (मिमी)	15.0	9.0	4.0	2.0	1.0
30.8	30.8	31.4	31.2	31.8	31.8	32.4	कमाल तापमान (अं.से.)	34	33	34	34	35
21.1	22.7	22.3	22.3	23.5	23.5	23.1	किमान तापमान (अं.से.)	22	22	22	22	22
							ढग स्थिती (आकाश)	7	7	7	7	6
90	88	86	87	95	95	93	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	90	90	89	90	90
63	58	60	60	59	74		दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	64	61	60	61	59
4.1	4.3	4.2	5.7	3.2	1.3	1.5	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	9	12	13	19	18
							वाऱ्याची दिशा (अंश)	294	289	286	280	275

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पीक	पीक अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश/ इशारा		भारतीय हवामान खात्याच्या प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्या अंदाजानुसार जिल्ह्याच्या पूर्व भागात दिनांक २२ व २३ सप्टेंबर, २०२६ रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक २४, २५ व २६ सप्टेंबर, २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी पावसाची शक्यता असून जिल्ह्याच्या पश्चिम (घाट क्षेत्र) भागात दिनांक २२ व २३ सप्टेंबर, २०२६ रोजी बऱ्याच ठिकाणी तर दिनांक २४ सप्टेंबर, २०२६ रोजी काही ठिकाणी तर दिनांक २५ व २६ सप्टेंबर, २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी पावसाची शक्यता आहे. ईशारा : भारतीय हवामान खात्याच्या प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्या अंदाजानुसार जिल्ह्यात - जिल्ह्याच्या पूर्व आणि पश्चिम (घाट क्षेत्र) भागात दिनांक २२ सप्टेंबर, २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी वादळी वारा (३० ते ४० किमी/तास), मेघगर्जना, विजासह हलका ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता असून - जिल्ह्याच्या पूर्व आणि पश्चिम (घाट क्षेत्र) भागात दिनांक २३ सप्टेंबर, २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी वादळी वारा (४० ते ५० किमी/तास), मेघगर्जना, विजासह हलका ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे.
विस्तारित श्रेणी अंदाज (ईआरएफएस)		विस्तारित श्रेणी अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मध्य महाराष्ट्र विभागात (धुळे, नंदुरबार, जळगाव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर, कोल्हापूर) दिनांक २७ सप्टेंबर, २०२६ ते ०३ ऑक्टोबर, २०२६ दरम्यान - पावसाचे प्रमाण सरासरी पेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे. - कमाल तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे. - किमान तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे.
सामान्य सल्ला		- पावसाची शक्यता असल्याने काढणी केलेल्या धान्याची सुरक्षित ठिकाणी साठवण करावी. - सर्व उभ्या पिकांना ढगाळ हवामानामुळे किड व रोगाचा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास फुले बायोमिक्स ची फवारणी १० मिली प्रति लिटर पाणी प्रमाणे करावी. - हवामान अंदाजावर आधारित कृषि सल्ला व हवामान नाच्या पूर्वानुमाना करिता 'मेघदुत' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. मेघगर्जना व विजेच्या पूर्वानुमानाकरिता 'दामिनी' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. - कृषिविषयक माहितीसाठी, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या कृषिदर्शनीचा एक संदर्भ ग्रंथ म्हणून उपयोग करावा. - पिकांमध्ये पावसाच्या खंडांमुळे ओलाव्याचा ताण जाणवत असेल आणि पाणी उपलब्ध असेल तर संरक्षित पाणी द्यावे. - रब्बी हंगामासाठी पूर्व मशागतीच्या कामाची तयारी सुरु करावी. - वादळी वारा, मेघगर्जना, विजासह पावसाची शक्यता असल्यामुळे जनावरे सुरक्षित ठिकाणी बांधावीत.
खरीप भात	अधिक फुटव्याची अवस्था	भात खाचरातील पाण्याची पातळी अधिक फुटव्याच्या अवस्थेत ३ ते ५ सें.मी. आणि पोटरीच्या अवस्थेत ५ ते १० सें.मी. ठेवावी. भात पिकावरील करपा आणि पर्ण करपा रोगांच्या नियंत्रणासाठी हेक्झाकोनाझोल ५ टक्के इ.सी. २० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघडीप बघून फवारावे. भात पिकावरील खोड किडीच्या नियंत्रणासाठी ट्रायकोग्रामा जपोनिकम या प्रजातीच्या ट्रायको कार्ड ५ ते ६ प्रति हेक्टरी ३ ते ४ वेळा वापरण्यात यावे.
ऊस	पीक वाढीची अवस्था	पूर्व हंगामी ऊस लागवडी चे नियोजन करावे. खोड किडीच्या जैविक नियंत्रणासाठी ट्रायकोग्रामा चिलोनिस (ट्रायकोकार्ड) ५ ते ६ ट्रायकोकार्ड १५ दिवसाच्या अंतराने प्रति हेक्टरी वापरावे. तसेच ५ कामगंध सापळे (इ.एस.बी. ल्यूर) प्रति हेक्टरी वापरावे. ऊस पिकावरील पायरीला किडीचे नियमित निरीक्षण करावे. सरासरी ३ ते ५ पिल्ले किंवा प्रौढ कीड प्रति पान अथवा एका पानावर एक अंडीपुंज आढळल्यास आर्थिक नुकसानीची पातळी गाठल्याचे मानून त्वरित नियंत्रणाच्या उपाययोजना सुरु कराव्यात. आर्थिक नुकसानीची पातळी ओलांडल्यानंतरच क्लोरपायरीफॉस २० टक्के ई.सी. ३० मि.ली. किंवा

		ॲसिफेट ५० टक्के + इमिडाक्लोप्रिड १.८० टक्के एस.पी. ५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात फवारणी करावी. फवारणीपूर्वी संबंधित कीटकनाशकाचे सध्याचे CIBRC लेबल-क्लेम, पीक व किडीसाठी मंजुरी तसेच लेबलवरील सूचना तपासूनच वापर करावा.
सोयाबीन	शेंगा भरण्याची अवस्था	ढगाळ हवामानामुळे रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी करावी तसेच मावा किडीच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी फ्लोनिक्वामिड ५०% डब्लू. जी. ४ ग्रॅम प्रति १० लिटर या प्रमाणे पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी. किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी. पिकातील मोठे तण काढून घ्यावे त्यामुळे किड व रोगाचे प्रमाण आटोक्यात ठेवण्यास मदत होईल. पाने खाणाऱ्या अळीच्या नियंत्रणासाठी फ्ल्यूबेंडीअमाईड ३९.३५ % एस.सी., ३ मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी. पिकांमध्ये पावसाच्या खंडांमुळे ओलाव्याचा ताण जाणवत असेल आणि पाणी उपलब्ध असेल तर संरक्षित पाणी द्यावे.
मुग/उडीद	काढणी ते साठवणूक अवस्था	मुगाच्या शेंगा पक्क झाले असल्यास त्याची पहिली तोडणी करून घ्यावे व दुसरी तोडणी ८-१० दिवसांनी करावी. उडीद पक्क झाल्या असल्यास त्याची कापणी करून खळ्यावर वाळवून मळणी करून घ्यावी. पावसाची शक्यता असल्याने काढणी केलेल्या शेतमालाचे संरक्षित ठिकाणी वाळवून साठवणूक करावी. मुगाच्या शेंगा खळ्यावर चांगल्या वाळवल्या असतील तर मळणी करून घ्यावी. साठवणुकीपूर्वी मुग व उडीद धान्य ४-५ दिवस चांगले उन्हात वाळवून सुरक्षित ठिकाणी साठवण करावी.
मका	पक्कता अवस्था	किडींचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी ८-१० कामगंध सापळे प्रति एकर लावावेत. अमेरिकन लष्करी अळीच्या नियंत्रणासाठी स्पिनेटोरम ११.७ टक्के एससी ५ मिली किंवा ब्रोफ्लानिलाइड २० टक्के एससी २.५ मिली किंवा आयसोयायक्लोसेरॅम १८.१ एससी ६ मिली किंवा इमामेक्विन बेंझोएट १.५ टक्के + प्रोफेनोफोस ३५ टक्के डब्लुडीजी १५ ग्रॅम प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. पक्क झालेल्या कणसांची काढणी करावी.
भेंडी	पीक वाढीची अवस्था	भेंडी पिकावरील रसशोषक किडी (मावा, तुडतुडे आणि फुलकिडे) यांच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी इमिडॅक्लोप्रिड ७०% डब्ल्यू. जी. १ ग्रॅम किंवा थायोमेथोक्झाम २५ डब्ल्यू. जी. २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी. किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी.
वांगी	पीक वाढीची अवस्था	रस शोषणाऱ्या (तुडतुडे) किडीच्या नियंत्रणासाठी सायपरमेथ्रीन २५% ई.सी. ४ मिली किंवा फ्लोनिक्वामिड ५० टक्के डब्ल्यू. जी. ४ ग्रॅम किंवा ॲफिडोपायरोपेन ५० डी.सी. २० मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी.
कांदा	पीक वाढीची अवस्था	रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी करावी तसेच मावा किडीच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एस.एल., ३ मिली प्रति १० लिटर या प्रमाणे पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी.
केळी	पीक वाढीची अवस्था	□जिल्ह्याच्या पूर्व भागात जोराचा वारा वाहण्याची शक्यता असल्यामुळे झाडांना आधार द्यावा. करपा (सिंगाटोका) रोगाच्या नियंत्रणासाठी *रोगग्रस्त पानाचा भाग / पाने काढून जाळावीत. * पहिली फवारणी २५ ग्रॅम मॅन्कोझेब ७५% डब्ल्यू.पी. किंवा २५ ग्रॅम कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० टक्के डब्ल्यू. पी. दुसरी फवारणी प्रोपिकोनेझोल ५ मिली + मिनरल ओईल १०० मिली प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारावे. * कुकुबर मोझॅक (इन्फेक्शीअश) विषाणू रोगाच्या नियंत्रणासाठी प्रादुर्भाव दिसताच रोगग्रस्त झाड उपटून दूर ठिकाणी नेऊन जाळून किंवा जमिनीत गाडून नष्ट करावीत. या रोगाचा प्रसार मावा किडीमार्फत होत असल्याने नियंत्रणासाठी इमिडॅक्लोप्रिड ५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे. * कंद सड जीवाणूजन्य रोगाच्या नियंत्रणासाठी ब्लिचिंग पावडर ४ ग्रॅम प्रति १/२ लिटर पाण्यामध्ये मिसळून प्रती झाड आळवणी करावी. लागवडीनंतर २ महिन्यांनंतर जस्त या सूक्ष्म अन्नद्रव्याची ५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.
बटाटा	पीक वाढीची अवस्था	मावा,पांढरीमाशी आणि तुडतुडे या किडींच्या नियंत्रणासाठी एकरी १५ पिबळे चिकट सापळे लावावेत. मावा,पांढरीमाशी आणि तुडतुडे या किडींचा प्रादुर्भाव दिसताच फ्लोनिक्वामिड ५० डब्लू जी हे कीटकनाशक ०.४ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारावे. कोळी या किडीचा प्रादुर्भाव दिसताच डायफेंथिउरॉन ४७.८० एस सी हे कीटकनाशक १ मिली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारावे तसेच लवकर येणारा करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसताच मॅकोझेब ७५ डब्लू पी ३ ग्रॅम किंवा हेक्साकोनेझोल २ एस सी २ मिली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारावे.
अंजीर	पीक वाढीची अवस्था	खट्टा / मिठा बहार : अंजीराला कोवळी पाने फुटल्यानंतर साधारणतः द्वाटणीनंतर २० दिवसापासून १५ दिवसांच्या अंतराने २० ग्रॅम क्लोरोथॅलोनील अधिक १० ग्रॅम कार्बेनडॅझीम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात फवारावे किंवा १० ग्रॅम कार्बेनडॅझीम अधिक २५ ग्रॅम मॅन्कोझेब किंवा १० ग्रॅम कार्बेनडॅझीम अधिक २० ग्रॅम कॅप्टन वरील पैकी कोणतीही एक फवारणी आलटून पालटून करावी. अंजीर काढणीच्या एक महिना अगोदर फवारणी बंद करावी. पावसाचा खंड पडल्यास बागेस संरक्षित पाणी द्यावे. अंजीर पिकातील खोड कीडग्रस्त फांदया, खोडे वेळोवेळी काढून नष्ट कराव्यात प्रतिबांधात्मक उपाय म्हणून खोड आणि फांदयांना मुलामा (पेस्ट) द्यावा. त्याकरीता पेस्ट तयार करण्यासाठी १० लि. पाण्यात ४ कि. गेरू रात्रभर भिजत घालून दुस-या दिवशी क्लोरोपायरीफॉस २० टक्के प्रवाही ५० मिली अधिक कॉपर ऑक्सीक्लोराईड २५ ग्रॅम एकत्रित चांगले मिसळून तयार झालेल्या पेस्टचा मुलामा खोडावर लावावा. (अंजीर पिकात कोणतेही कीटकनाशक लेबल क्लेम नाही). बाष्पीभवनाचा वेग मंदावण्यासाठी आणि झाडाचे तापमान कमी ठेवण्यासाठी केओलिन (पांढरी माती) ४० ते ५० ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून झाडावर फवारणी करावी , ज्यामुळे पानांवर पांढरा संरक्षक थर तयार होतोकिंवा

		पानांमधील पाण्याचा समतोल टिकवण्यासाठी पोटॅशियम नायट्रेट (13:0:45) १० ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे. अंजीर पिकात मीठा बहार धरतांना सप्टेंबर महिन्यात छाटणी व जमिनीची मशागत करून खते व पाणी देऊन बहार धरावा.पूर्ण वाढलेल्या झाडास बहार धरताना चांगले कुजलेले ५० किलो शेणखत व ११२५ ग्रॅम नत्र , ३२५ ग्रॅम स्फुरद , ४१५ ग्रॅम पालाश प्रति झाड जमिनीत मिसळून द्यावे. स्फुरद व पालाशची संपूर्ण तर नत्राची अर्धी मात्रा खोडापासून दूर फांद्याच्या परिघाखाली रिंग करून द्यावी व खते झाकून पहिले पाणी द्यावे. उरलेल्या अर्ध्या नत्राची मात्रा एक महिन्याच्या अंतराने द्यावी. प्रती झाड प्रती वर्षी ५ किलो निंबोळी पेंड द्यावी. बहार नियोजन करताना जिवानूसंवर्धक , हिरवळीचे खत, गांडूळ खत, योग्य आच्छादन व पिकांचे अवशेष इ. सेंद्रिय पदार्थांचा वापर महत्वाचा आहे.
सिताफळ	पीक वाढीची अवस्था	सिताफळातील पिठ्या ढेकून या किडीच्या नियंत्रणासाठी लेकेनोसिलियम लेकॅनी (व्हर्टीसिलियम लेकॅनी) हे जैविक बुरशीनाशक ५ ग्रॅम अधिक फिशऑईल रोझीन सोप ५ ग्रॅम किंवा मेटारायझीयम ५ ग्रॅम आणि ५ मिली दुध प्रति लिटर पाणी याप्रमाणात आर्द्रतायुक्त हवामान असताना फवारणी करावी. सिताफळ पिकातील फळमाशी व्यवस्थापनासाठी कामगंध सापळे प्रति एकरी ४ ते ५ या प्रमाणात वापरावेत. पावसाचा खंड पडल्यास बागेस संरक्षित पाणी द्यावे. फळे कडक होणे (Stone fruit): पाण्याच्या ताणामुळे फळे काळी पडून कडक होतात ; त्यासाठी गरजेनुसार संरक्षित पाणी द्यावे.
डालिंब	पीक वाढीची अवस्था	१. मृग बहार व्यवस्थापन (फळ धारणा ते फळ वाढीची अवस्था) दमट आणि ढगाळ हवामानामुळे तेल्या (बॅक्टेरियल ब्लाइट) आणि बुरशीजन्य रोगांचा प्रादुर्भाव वाढण्याची मोठी शक्यता असते. २. हस्त बहार व्यवस्थापन (ताण तोडणे, छाटणी व बहार धरणे) पाणगळ (Defoliation) आणि छाटणी: पानांची गळ करण्यासाठी इथ्रेल (Ethrel ३९% SL) २ मि.ली. प्रति लिटर ची फवारणी हवामान पूर्णपणे कोरडे व स्वच्छ असतानाच (पुढील २४ ते ४८ तास पाऊस नसेल तरच) करावी. वाळलेल्या व रोगट फांद्यांची (साळ) छाटणी करावी व शिफारशीत मात्रेनुसार खत व्यवस्थापन करावे.
बोर	पीक वाढीची अवस्था	ढगाळ वातावरणामुळे भुरी रोगा च्या नियंत्रणासाठी कार्बेन्डॅझिम १० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कळी व फळधारणा: फळांचा आकार राखण्यासाठी लहान किंवा किडलेली फळे काढून टाकावीत. जमिनीत ओल टिकून राहण्यासाठी संरक्षित पाणी द्यावे.
जनावरांचे व्यवस्थापन		पावसाचे प्रमाण कमी असतानाही चांगली वाढणारी आणि प्रतिकूल परिस्थितीत तग धरू शकणारी चारा पिके , जसे की संकरीत नेपिअर, दशरथ आणि स्टायलो , यांची लागवड करावी. चारा टंचाईच्या काळात उपलब्ध चान्याचा कार्यक्षम आणि काटकसरीने वापर करणे अत्यंत आवश्यक आहे. चारा कुट्टी करून जनावरांना गव्हाणीतून द्यावा. तो एकाच वेळी मोठ्या प्रमाणात न देता जनावरांच्या गरजेनुसार टप्प्याटप्प्याने द्यावा. तसेच , कमी प्रतीचा चारा चांगल्या प्रतीच्या चान्यासोबत योग्य प्रमाणात मिसळून दिल्यास उपलब्ध चान्याचा अधिक परिणामकारक उपयोग करता येतो.

*टिप : शेतकरीबंधूनी किटकनाशकाची, बुरशीनाशकाची फवारणी करताना स्वतःची योग्य ती खबरदारी/ काळजी घेऊन किसान कवच बॉडीसूटचा वापर करावा.

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ अंतर्गत उत्पादित होणाऱ्या जिवानू खतांची माहिती तसेच उपलब्धता ठिकाण कृषि अणुजीवशास्त्रज्ञ, कृषि महाविद्यालय, पुणे-४११००५
फोन नं.: (०२०) २५५३७०३३ विस्तार २३२ किंवा २२८

स्त्रोत : १) हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.

२) मागील हवामान :-

ठिकाण : कृ.म.वि., पुणे . दि. : २२.०९.२०२६

स्वाक्षरीत

प्रमुख अन्वेषक, ग्राकूमैसे, ऐएमएफयु, पुणे तथा
प्रमुख, कृषि हवामानशास्त्र विभाग, कृ.म.वि., पुणे